

Η θέση της γυναίκας στην Εκκλησία, κατά τους πρωτοβυζαντινούς Πατέρες

/ [Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](http://www.pemptousia.gr/?p=92112)

[Προηγούμενη δημοσίευση: <http://www.pemptousia.gr/?p=92112>]

2. Η θέση της γυναίκας μέσα από τα Πατερικά Κείμενα και τους κανόνες των Συνόδων

Η παρουσία της γυναίκας θεωρείται ταυτόσημη και ισότιμη με εκείνη του άνδρα. Η συνείδηση αυτή βρήκε τον τρόπο έκφρασή της στο πρόσωπο της Παρθένου Μαρίας, της Θεοτόκου μας. Πολλοί Πατέρες της Εκκλησίας μας αναφέρονται σε ξεχωριστές γυναίκες, όπως στην Ολυμπιάδα, την Μαρία τη Μαγδαληνή, η οποία χαρακτηρίζεται από τον Ιωάννη το Χρυσόστομο ως «η τέτραθλος και ανδρεία γυνή»[37], τη Μακρίνα κλπ, οι οποίες κατόρθωσαν να φτάσουν στη θέωση και η προσφορά τους να γίνει παράδειγμα προς μίμηση. Τολμούν, όμως, και αναφέρονται και γενικά στο τι θέση έχει ή πρέπει να έχει η γυναίκα στη χριστιανική κοινωνία και γενικότερα στην Εκκλησία. Αυτό δείχνει πόσο μεγάλη αξία είχε η γυναίκα στην πατερική διδασκαλία.

Οι Πατέρες κατανοούν το άδικο της νομοθεσίας απέναντι στις γυναίκες και προσπαθούν με κάθε τρόπο να το στηλιτεύσουν. Χαρακτηριστικά ο Γρηγόριος Ναζιανζηνός υπερασπίζεται τη γυναικεία φύση που υφίσταται αδικία από την νομοθεσία. Το πάθος του μάλιστα για να αποκαταστήσει αυτήν την αδικία, τον κάνει να τονίσει αυτή την αδικία ενώπιον του αυτοκράτορα του Μ. Θεοδοσίου[38]. Έτσι τονίζει ότι αρνείται να αποδεχτεί τη νομοθεσία που είναι κατά της γυναίκας, αφού οι νομοθέτες ήταν άνδρες[39]. Αυτό, όμως, υποστηρίζει ο Πατήρ, ότι έρχεται σε αντίθεση με όσα έπραξε ο Θεός κατά τη δημιουργία του άνδρα και της γυναίκας, που τους έπλασε και τους δύο από χώμα αλλά συγχρόνως «κατ' εικόνα» και «καθ' ομοίωσιν» Του[40].

Επιπλέον η νομοθεσία των ανθρώπων, που αδικούσε κατάφωρα τη γυναίκα έρχεται σε αντίθεση με τους νόμους του Θεού, ο οποίος πρόσταξε να τιμούνται και ο άνδρας και η γυναίκα το ίδιο, ως γονείς[41]. Ο Άγιος Γρηγόριος ο Θεολόγος καταδικάζει την κοινωνία που ήθελε τη γυναίκα πιστή και συγχωρούσε τον άνδρα που μοίχευε[42]. Στην ελαστική αυτή ηθική των ανθρώπων, ο Γρηγόριος αντιπαραβάλλει τη δίκαιη τιμωρία που υπέστησαν και οι δύο οι Πρωτόπλαστοι από το Θεό. Παράκουσαν την εντολή του Θεού, αμάρτησαν, τιμωρήθηκαν και οι δύο με την έξωσή τους από τον Παράδεισο και της στέρησης των αγαθών της αρχέγονου καταστάσεως. Αλλά ο Θεός και στους δύο έδωσε την ελπίδα της σωτηρίας με την έλευση του Θεανθρώπου[43], «Και τους δύο τους σώζει ο Χριστός με τα πάθη Του. Έγινε άνθρωπος για τον άνδρα; Το ίδιο και για τη γυναίκα... Λέγεται ότι προέρχεται (ο Χριστός) από το σπέρμα Δαβίδ. Νομίζεις ενδεχομένως ότι με αυτό τιμάται ο άντρας; Γεννάται όμως από την Παρθένο και αυτό είναι υπέρ των γυναικών»[44].

Την ίδια άποψη με τον Καππαδόκη Πατέρα εκφράζουν και άλλοι Πατέρες ή εκκλησιαστικοί συγγραφείς. Για παράδειγμα ο Θεοδώρητος Κύρου, κατηγορεί τους άντρες νομοθέτες ότι «της ισότητος ουκ εφρόντισαν»[45]. Παράλληλα οι άλλοι δύο Καππαδόκες ο Μέγας Βασίλειος[46] και ο αδερφός του Γρηγόριος Νύσσης[47] σημειώνουν την αδικία που δείχνει η νομοθεσία στο πρόσωπο της γυναίκας και υπογραμμίζουν ότι ο Θεός τους έπλασε ισότιμους. Ο Αστέριος Αμασίας[48] στην ομιλία στο κατά Ματθαίον ευαγγέλιον εξηγεί ότι η γυναίκα δεν μπορεί να διωχθεί από τη συζυγική στέγη της για κανένα λόγο. Έτσι δημιουργεί ένα τείχος προστασίας απέναντι στη γυναίκα που ήταν σύζυγος και μητέρα. Στις παραπάνω αναφορές εκκλησιαστικών συγγραφέων που μέσω της πέννας τους υπερασπίστηκαν τη γυναίκα υπάρχουν φυσικά και ο Μ. Βασίλειος[49], ο Θεόδωρος Μοψουεστίας[50] αλλά και αρκετοί άλλοι. Αυτοί όχι μόνο ακολούθησαν τη διδασκαλία του Χριστού σχετικά με την ισότητα της γυναίκας με τον άνδρα, αλλά και την έκαναν πράξη.

Σε αυτούς συγκαταλέγονται ο Κλήμης Αλεξανδρεύς που στο έργο του «Παιδαγωγός»[51] σημειώνει ως συνέπειες της πνευματικής ισότητας μεταξύ των δύο φύλων ««...ανδρός και γυναικός...αναπνοή, όψις, ακοή, γνώσις, ελπίς, υπακοή, αγάπη, όμοια πάντα' ων δε κοινός μεν ο βίος, κοινή δε η χάρις, κοινή δε και η σωτηρία, κοινή τούτων καί η αρετή και η αγωγή....κοινόν ουν και τούνομα ανδράσιν και γυναιξίν ο άνθρωπος». Την ισοτιμία των δύο φύλων απέναντι στο Θεό διακηρύττει και αρκετά αργότερα ο Κύριλλος Ιεροσολύμων, που εξηγεί ότι όλοι οι άνθρωποι είτε είναι άνδρες είτε γυναίκες έχουν την ίδια ψυχή. Στο μόνο που διαφέρουν είναι σε κάποια εξωτερικά χαρακτηριστικά[52]. Μάλιστα παραλληλίζει τον άνδρα και τη γυναίκα με τα μέλη ενός σώματος, τα οποία είναι διαφορετικά

αλλά συνεργάζονται όλα αρμονικά προς «Δόξα Θεού»[53].

[Συνεχίζεται]

[37] Λόγος 40.

[38] Γρηγόριος ο Ναζιανζηνός, Λόγος ΛΖ΄, PG 36, 281- 308.

[39] Αυτόθι, PG 36, 289AB: «Ἄνδρες ἦσαν οἱ νομοθετοῦντες, διὰ τοῦτο κατὰ γυναικῶν ἢ νομοθεσία»·.

[40] Αυτόθι, PG 36, 289C: «Εἷς ποιητὴς ἄνδρὸς καὶ γυναικὸς, εἷς χοῦς ἀμφοτέρω, εἰκὼν μία, νόμος εἷς, θάνατος εἷς, ἀνάστασις μία».

[41] Αυτόθι, PG 36, 289BC: «Θεὸς δὲ οὐχ οὕτως· ἀλλὰ, Τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου, ἣ ἥτις ἐστὶν ἐντολὴ πρώτη, ἵνα εὖ σοι γένηται, ἣ ἐν ἐπαγγελίαις κειμένη. Καὶ, Ὁ κακολογῶν πατέρα ἢ μητέρα, θανάτῳ τελευτάτω. Ὁμοίως καὶ τὸ ἀγαθὸν ἐτίμησε, καὶ τὸ κακὸν ἐκόλασεν».

[42] Αυτόθι, PG 36, 289AB: «Τὸ ἐρώτημα, ὃ ἐρώτησας, τοῦτο σωφροσύνην τιμᾶν μοι δοκεῖ, καὶ ἀπόκρισιν ἀπαιτεῖν φιλάνθρωπον· σωφροσύνην, περὶ ἣν ὁρῶ τοὺς πολλοὺς κακῶς διακειμένους, καὶ τὸν νόμον αὐτῶν ἄνισον, καὶ ἀνώμαλον. Τί δήποτε γὰρ, τὸ μὲν θῆλυ ἐκόλασαν, τὸ δὲ ἄρρεν ἐπέτρεψαν; Καὶ γυνὴ μὲν κακῶς βουλευσαμένη περὶ κοίτην ἄνδρὸς μοιχᾶται, καὶ πικρὰ ἐντεῦθεν τὰ τῶν νόμων ἐπιτίμια· ἄνθρωπος δὲ καταπορνεύων γυναικὸς, ἀνεύθυνος; Οὐ δέχομαι ταύτην τὴν νομοθεσίαν, οὐκ ἐπαινῶ τὴν συνήθειαν».

[43] Αυτόθι, PG 36, 289C.

[44] Αυτόθι, PG 36, 289CD.

[45] Θεοδώρητος Κύρου, *Ερμηνεία εἰς τὴν Α΄ πρὸς Κορινθίους*, PG 82, 272D.

[46] Βασίλειος Καισαρείας, *Εἰς τὴν μάρτυρα Ἰουλίτταν*, PG 31, 241AB.

[47] Γρηγόριος Νύσσης, *Περὶ τῆς τοῦ ἀνθρώπου γενέσεως καὶ εἰς τὸ κατ' εἰκόνα καὶ καθ' ὁμοίωσιν*, PG 30, 33C.

[48] Ἀστεριού Ἀμασείας, *Ομιλία Ε΄ ἐκ τοῦ κατὰ Ματθαῖον Ευαγγελίου εἰς τὸ «Εἰ ἐξεστὶν ἀνθρώπῳ ἀπολύσαι τὴν γυναῖκα αὐτοῦ κατὰ πάσαν αἰτίαν»*, PG 40, 236C.

[49] Βασίλειος Καισαρείας, *Εις την μάρτυρα Ιουλίττα*, PG 31, 241A: «Αρετής δεκτικόν το θήλυ ομοτίμως τω άρρενι παρά του κτίσαντος γέγονε. Και τι γαρ ή συγγενείς τοις ανδράσι δια πάντων εσμέν;» Του ιδίου, εις τον α ψαλμό...

[50] Θεοδώρητος Μοψουεστίας, *Ερμηνεία εις τον προφήτη Μαλαχία*,

[51] Κλήμης Αλεξανδρέας, *Παιδαγωγός*, 1, 4,10,1, PG 8, 260C.

[52] Κύριλλος Ιεροσολύμων, *Κατηχήσεις*, 20, PG 33, 480C.

[53] Αυτόθι.